

Válaszúton

2007. március

A Válaszúton Hagyományőrző és Környezetvédő Alapítvány hírlevele

VISSZATEKINTŐ

Alapítványunk tevékenységének első éve

A Válaszúton Alapítvány immár több, mint egy éve, 2005. december 23-án kezdte meg tevékenységét a hagyományok megőrzése és a környezetvédelem területén. Tekintsünk vissza első évünkre!

Első rendezvényünket „*Karácsonyi kézműves készülődés*” címen rendeztük Tiszagyendán, a Művelődési Házban, melyen mintegy 10-15 gyerekkel karácsonyfadíszeket, játékokat készítettünk, hangulatos zene, mézeskalács és tea mellett. 2006. tavaszán beindítottuk azon programunkat, melyen a lakossági érdekképviselést erősítettük a Nyergesújfalura tervezett hulladékégető cementgyár megépítése ügyében (lásd keretes írásunkat). Áprilisban megrendeztük Tiszagyendán az első kézimunka-kiállítást, melyre sok szép kézimunka érkezett, Alapítványunk a legtöbb szavazatot kapott kézimunka-kiállítót (Balogh Györgynét) ajándékosárban részesítette.

Lakossági fórum-sorozatunk 3 előadásából az utolsó 2007. március 30-án kerül megrendezésre, úgy gondolom, hasznos és érdekes információkkal gazdagodhattak az eddigi előadások résztvevői.

Ezen főbb tevékenységeink mellett eljártunk a tiszagyendai ivóvíz-minősége eredményeinek nyilvánosságra hozatalában, kéthavonta megjelentettük a Válaszúton hírlevelet, kiadványokkal megjelentünk a tiszagyendai búcsúban. Kiterjesztettük tevékenységüket a közeli Tiszaroff községre is. Jelenleg is fut környezetvédő, helyismereti szakkörünk, amely a gyerekek körében nagy sikert arat.

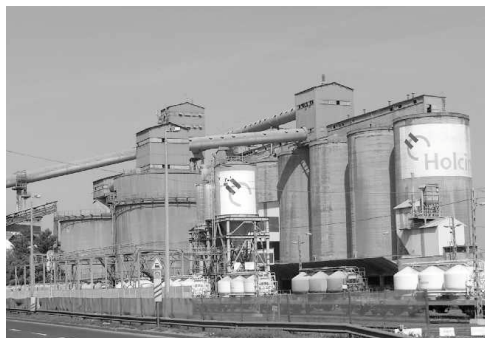
Nemrégiben megújult a honlapunk, megtekinthető a www.valaszuton.fw.hu internetes címen. Úgy gondoljuk, hogy új honlapunk sokkal informatívabb, érdekes és hasznos tudnivalókat tartalmaz, emellett elérhető minden, működésünkkel kapcsolatos dolog. A honlapot folyamatosan fejlesztjük.

A jövőben szeretnénk hasonló tevékenységeket ellátni, és még sok ötletünk van, amivel értékes, az itt élőket érdeklő elfoglaltságokat tarthatnánk.

Itt kell azonban megjegyezni, hogy a lakosság passzivitása a mi tevékenységeinkben is érezteti a hatását. Mivel az Alapítvány kuratóriumának egyik tagja sem él Tiszagyendán, sőt még a környékén sem, egyre nehezebb e tevékenységeket megszervezni, lebonyolítani. Úgy gondoltuk, hogy egy év talán elegendő lesz ahhoz, hogy csatlakozzanak hozzánk néhányan (mint ahogy azt kértük is sokszor), és nekik átadva a „stafétabotot”, az Alapítvány keretein belül és pénzügyi támogatásával, de önállóan végezzenek olyan tevékenységeket, amilyenre az itt élők körében igény van. Gondolunk itt például kézimunka-szakkör vezetésére, egy helyi népdalkör létrehozására (hogy az ünnepeinken ne máshonnan kelljen előadókat hozni), egy tiszagyendai helytörténeti gyűjtemény (tájház) megvalósítására, de a sort még nagyon sokáig tudnánk folytatni. A kezdeményezés mára megvan, de jelen sorokkal is arra biztatjuk az itt élőket, hogy csatlakozzanak hozzánk, a pályázati források ne más községet, hanem az itt élőket gazdagítsák, hogy együtt, saját magunk számára hozzunk létre olyan eseményeket, amellyel értékesen tölthetjük el szabadidőnket.

Szui Attila, Zubor Kata

Ahol a nagytőke és a helyi érdekek ütköznek

Alapítványunk Tiszagyenda mellett – többek között - Esztergom térségében is tevékenykedik. Nem messze innen, Nyergesújfalun a Holcim Hungária új cementgyár felépítését tervezte el. Egy ilyen beruházást sok helyütt örömmel fogadnának, ám itt azonban kevesen örültek a hírnek. A térségben számtalan nagyüzem működik és emiatt a környezet állapota rendkívül rossz. A közeli nagyvárosban, Dorogon a gyermekek körében a légúti megbetegedések az országos átlag több mint négyszerese. A helyi lakosok éppen ezért úgy foglaltak állást, hogy nem kérnek az új, de környezetszennyező cementgyárból.

Alapítványunk más civil szervezetekkel közösen elvállalta a lakosság érdekképviselését, és mindent megtettünk annak érdekében, hogy a cég a tervezett üzemet ne építhesse fel. Lakossági fórumokat szerveztünk, szakmai véleményezést készítettünk, országos sajtótájékoztatókat tartottunk

Mik is voltak a fő érvek a tervezett üzem ellen?

- Az egyik a cementgyár **légszennyezése** és az ott tervezett hulladékégetés. Ma már számos tanulmány bizonyítja, hogy az ilyen üzemek körül élők körében növekedik a **rákos megbetegedések, születési rendellenességek** száma. Esztergom és környéke rendkívül iparosodott, gyógyszergyár, szénszálgyár, autógyár és számos más üzem található itt, amelyek már amúgy is túlzott mértékben terhelik a környezetet.
- A másik fő érv az üzem ellen az volt, hogy az a településeknek **ivóvizet szolgáltató víznyerő kutak közelében** épülne fel. 2004-ben egy hulladékégető szennyezése miatt 50 ezer ember maradt egészséges ivóvíz nélkül, érthető volt hát a helyiek aggodalma.
- Ezek mellett az üzem által kiváltott **óriási közlekedési forgalom** ellen szólaltak fel a helyiek. Nem akarták, hogy a házuktól néhány méterre naponta 500 kamion dübörögjön el. A cég azzal érvelt, hogy számos munkahelyet teremtene, de mint kiderült az üzem teljesen gépesített lenne, alig több mint száz embernek adna munkahelyet, és mivel a régi – lábatlani – cementgyár bezárásra kerülne az új felépültével, ahol eddig 220 ember dolgozott, valójában munkahelyek szünnének meg a térségben.

A cég először nem figyelt a helyiek véleményére, de rövidesen tapasztalnia kellett, hogy helyiek kiállnak az egészséges környezethez való joguk mellett. Rövid idő alatt **6000 aláírás** gyűlt össze a gyár ellen, és lakossági nyomásra **hat településen (!) írtak ki népszavazást**, ahol a térség lakói döntő arányban a gyár ellen foglaltak állást. A lakossági fórumok teltházások voltak és a cementgyár képviselői nem csak az egyszerű emberek tiltakozásával találkoztak, hanem a civil szervezetek és az önkormányzatok szakértőivel is.

A cég, látván a nagy lakossági tiltakozást és a civil szervezetek felkészültségét, új eszközhöz nyúlt. Hatalmas összegeket fordítottak hirdetésekre, reklámokra, és pénzosztó alapítványt állítottak fel, hogy a környezetszennyezéssel szemben a **pénz és a média hatalmát felhasználva** ériék el céljaikat. Voltak, akik az egészség helyett a pénz mellett tették le szavazatukat, egy polgármester így nyilatkozott képviselőtársaihoz fordulva: „*mondják meg azt a tíz vagy nemtudomén hányjegyű számot, amivel a jóindulatuk megvásárolható...*”.

Az ügy a mai napig is tart; a cég az üzem elfogadtatásához környezeti hatástanulmányt készített, a napokban került benyújtásra a részletes környezeti hatástanulmány, amely a folyamat második lépésője. Az első körben több száz fős tüntetés és népszavazások kísérték a folyamatot. A helyiek elszántak: minden áron megakadályozzák, hogy a környezetszennyező üzem felépüljön néhány száz méterre házaiktól.

Bővebb információ: www.cementgyar.fw.hu

Szuhi Attila

Környezetvédelmi TOTÓ

1. Melyik Nemzeti Park Igazgatósága szűnt meg nemrégiben?

- 1. Aggteleki Nemzeti Park
- 2. Hortobágyi Nemzeti Park
- X. Órségi Nemzeti Park

2. Mi nem kerülhet a komposztálóba?

- 1. levágott fű, kerti gyomok
- 2. festék-, lakk-, olaj- és zsírmadatok
- X. zöldség- és gyümölcshulladék

3. Minek a rövidítése az MME?

- 1. Magyar Mókuszok és Egerek
- 2. Magyar Máltai Szeretetszolgálat
- X. Magyar Madártani Egyesület

4. Környezetvédelmi szempontból melyik a legrosszabb módszer a szoba levegőjének frissen tartására?

- 1. Szellőztetés
- 2. Léghűtők használata
- X. Cserepes szobanövények

5. Repülő rovarok ellen melyik a legjobb módszer? (Szintén környezetvédelmi szempontból)

- 1. Szúnyogháló használata
- 2. Rovarirtószert használata
- X. Légycsapó használata

6. Az alábbi 3 anyag közül melyik a legveszélyesebb az egészségre?

- 1. A dezodorok, mert olyan vegyi anyagokat tartalmaznak, amelyek behatolnak a bőrbe, hormonális hatásúak és lehetséges rákkeltők.
- 2. A súrolóporok, mert erős savakat és lúgokat tartalmaznak.
- X. A PVC, mert melegben klórozott vegyületek távoznak belőle, és égetése során rákkeltő anyagok szabadulnak fel belőle.

(Az igazság, hogy mindhárom anyag igencsak veszélyes, de próbáld meg kiválasztani a legveszélyesebbet)

7. A háztartásban termelt hulladék hány százaléka komposztálható, és ezzel csökkenthető a hulladékok mennyisége?

- 1. 10%
- 2. 20%
- X. 30%

8. A Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet melyik nemzeti parkhoz tartozik?

- 1. Kiskunsági Nemzeti Park
- 2. Aggteleki Nemzeti Park
- X. Hortobágyi Nemzeti Park

9. Az alábbiak közül melyik használható fertőtlenítésre, a baktériumok elpusztítására?

- 1. forró víz
- 2. citromsav
- X. súrolópor

+1. Az alábbiak közül melyik módszerrel csökkentheted a hulladék mennyiségét (környezetvédelmi szempontból legjobb módszerrel)?

- 1. Megnézem a termékeket, és igyekszem olyat vásárolni, amelynek a csomagolása újrahasznosítható, nem kérek műanyag tasakot, komposztálókat, stb.
- 2. Kidobok mindent, amit lehet.
- X. Elégetem a hulladékot.

A megfejtést a következő címre várjuk: **Válaszúton Alapítvány, 5233 Tiszagyenda, Ságvári E. u. 10. (április 20-ig)**

A három alkalommal helyes megfejtést beküldő ajándékkönyvet kap!

Megjelenik 400 példányban. A hírlevél megjelenését az Ökotárs Alapítvány támogatja.

Március – Böjtmás hava

Március 12. Gergely napja: Gergely-járás: az iskoláskorú gyermekek országosan ismert, színjátékszerű játéka. A nap ünneplését IV. Gergely pápa rendelte el 830-ban. Elsősorban köszöntő, adománygyűjtő célja volt. A diákok az összegyűjtött adományokból teremtették meg a tanulásukhoz szükséges anyagi feltételeket. Gyakori volt e napon vetélkedők, diákpüspök-választás és felvonulások rendezése. Gergely napjához időjárás- és termésjóslás is kapcsolódott. Ha ezen a napon esik a hó: "Megrázza még szakállát Gergely."

Március 18. Sándor napja: E naphoz kapcsolódó mondás: "Sándor, József, Benedek, zsákban hozzák a meleget!"

Március 19. József napja: A gyermek Jézus gondviselőjének, Józsefnek az ünnepe. A három jeles nap közül (Sándor, József, Benedek) szokásokban és hiedelmekben a leggazdagabb József napja. E naphoz fűződik az időjárás - és természetjóslás, sőt a haláljóslás is. Ezen a napon érkeznek a fecskék. E naphoz kapcsolódik ez a kedves mondás: "Fecskét látok, szeplőt hányok!"

Március 21. Benedek napja: A bencés rendet alapító Szent Benedek ünnepe. Benedek napján zsírt és fokhagymát szenteltek, amelynek gyógyító erőt tulajdonítottak.

Feketevasárnapnak nevezik nagyböjt ötödik vasárnapját, és az azt megelőző hetet feketehétnek. Az elnevezés eredete: e naptól kezdve a templomokban a feszületeket és az Úr képeit gyász (violaszínű) lepellel vonják be, jeléül a szomorúságnak az Üdvözítő halálnapjának közeledése fölött, és vonatkozással a napi evangélium elbeszélésére, hogy az Üdvözítő «elrejtőzött» az őt megkövezni akaró zsidók elől.

Március 25. Gyümölcsoltó Boldogasszony napja: Jézus fogantatásának ünnepe. E nap alkalmas a fák oltására, szemzésére. Csodálatosak a Máriához kötődő hagyományok, mégsem az ő ünnepe ez a nap. „Urunk születésének hírüladása” is csak részben közvetíti az ünnep lényegét. Az „Ige fogantatásának napja” arra tanít bennünket, hogyan fogadta el Mária szabad akaratából, Isten kegyelmét. Ahogyan a régiiek mondták: “Mária a teljes Szentháromság eleven temploma”.

A nép ajkán a naphoz kapcsolódó hagyomány így hangzik: „Gyümölcsoltó indítja meg a mezőt a növekedésre.” Előtte, „*ha vasharapóval húzzák is kifelé a fűvet, akkor se gyűn ki a földből. De ha elmúlt, akkor, még ha kalapáccsal verik vissza, akkor is eljön.*” A hal is felveti már magát a vízben, mondták a halászok.

A néphagyomány szerint a jó termés érdekében e naptól kell kezdeni a fák oltását, és az oltott fát nem szabad levágni, mert vér folyik belőle. Csíkban, egyes falvakban a gazdák kora reggel kimennek a kertbe, és egy oltókéssel megkarcolva a fa kérgét, képletesen megmetszik a gyümölcsfákat. E naphoz még számos hiedelem fűződik. Régen az asszonyok, ha nem akartak gyermekáldást, férjüket erre az éjszakára kiküldték a pajtába vagy az istállóba „hálni”.

Akik viszont gyermeket szeretnének, Gyümölcsoltó napján végig imádkoznak.

Temesvári Pelbárt jegyezte le azt a jellegzetes hagyományt, amely szerint aki Gyümölcsoltó napján ezer üdvözlégyet elimádkozik, annak teljesül a jóra való kívánsága.

Ezúton is meghívunk minden kedves érdeklődőt a Válaszúton Alapítvány lakossági fórum-sorozatának harmadik előadására, melynek

Címe: „**Növényvédő szerek hatása a környezetre és az egészségre**”

Helye és ideje: Művelődési Ház, Tiszagyenda, **2007. március 30.** (péntek) **17 óra**

Előadó: **Péter János** - gyomirtási szakelőadó, az Országos Növény-és Talajvédelmi Szolgálat Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Szakigazgatási Hivatalának munkatársa

Mindenkit szeretettel várunk!